Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi
E 67/2022 vp

Kuuleminen 22.6.2022

E 67/2022 vp Komission tiedonanto EU:n tekstiilistrategiasta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua E-kirjeluonnoksesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Komission tiedonanto on osa kestävään tuotepolitiikkaan ja kulutukseen kohdistuvaa kiertotalouspakettia 30.3.2022. Strategian keskeisenä tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä EU:n sisämarkkinoille saatettavat tekstiilituotteet ja niiden käyttö sekä jätehuolto ovat kiertotaloutta tukevia. Strategiassa mainitut keinot ovat moninaisia ja niitä ovat muun muassa uudenlaiset suunnittelu- ja tuotevaatimukset, pitkäikäisyyden lisääminen mm. uudelleenkäytön ja korjattavuuden avulla sekä riittävän kierrätyskapasiteetin luominen ja laajennettu tuottajavastuu jätehuollossa. Vuonna 2023 alkavan jätepuitedirektiivin tarkistuksen yhteydessä ehdotettaisiin tuottajavastuuta koskevia yhdenmukaistettuja EU:n sääntöjä. Lisäksi yhtenä keinona mainitaan myös julkiset hankinnat.

Kuntaliitto kannattaa komission esittämiä tavoitteita vuodelle 2030 kiertotalouden mukaisista tekstiileistä. Hyvää strategiassa on muun muassa tavoitteet lisätä tuotteiden kestävyyttä, pitkäikäisyyttä ja korjattavuutta. Kuntaliitto toteaa, että moni uudelleenkäyttöalalla toimivista yhteiskunnallisista yhteisöistä toimivat joko kuntien omistamina tai tukemina, koska niillä on myös merkittävä työllistämisrooli. On erittäin tärkeää myös tukea tutkimusta ja innovaatioiden kehittämistä mm. kierrätyksen edistämiseksi. Kuntaliitto huomauttaa, että Suomessa kunnat ovat olleet aktiivisia ja jo vuosia toimineet vetureina ratkomassa tekstiilien kierrätykseen liittyviä käytännön haasteita. Kuntaliitto voikin suurelta osin yhtyä E-kirjeluonnoksessa esitettyihin Suomen kantoihin.

Kuitenkin osa strategiassa esitetyistä keinoista on sellaisia, joihin Kuntaliitto suhtautuu erittäin varauksellisesti. Hankinnoille asetettavien pakollisten kriteerien osalta Kuntaliitto viittaa Kestävien tuotteiden politiikan E-kirjeluonnoksesta E 66/2022 vp ympäristövaliokunnalle lausumaansa (21.6.2022). Lähtökohtaisesti Kuntaliitto suhtautuu myönteisesti kestävää tuotekehitystä

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

ohjaavien julkisten hankintojen kriteeristöjen ja ohjeistuksen kehittämiseen. Mutta Kuntaliitto ehdottaa, että tekstiilistrategiaa koskevan E-kirjeen Suomen kantaa täsmennetään siten, että Suomi pitää tärkeänä, että velvoittavien kriteereiden säätämiseen suhtaudutaan ylipäänsä pidättyväisesti.

Ehdotettuun tekstiilien laajennettuun tuottajavastuuseen Kuntaliitto suhtautuu erittäin varauksellisesti. Kuntaliitto pitää valitettavana EU:ssa vallalla olevaa ajattelutapaa, että yhdyskuntajätehuoltoa tehostettaisiin asettamalla jätehuoltovastuu tuotteiden tuottajille. Tämä yksittäisten tuotteiden tai tuoteryhmien tuottajavastuu vain pirstaloi yhdyskuntajätehuollon järjestämistä yhä pienempiin osiin. Kuntaliiton näkemyksen vastuiden hajottaminen johtaa helposti osaoptimointiin, jolloin kenenkään käsissä ei ole kokonaisvastuun kantaminen jätehuollon kokonaisvaltaisesta järjestämisestä.

Tekstiilijätteiden siirtäminen tuottajavastuulle vaikeuttaisi tai jopa keskeyttäisi Suomen kuntien tekemää pioneerityötä tekstiilikierrätyksen edistämiseksi, koska jo nyt ilmoille saatettu aie on aiheuttanut epäselvyyttä tulevaisuuden vastuista ja järjestelyistä. Suunnitellut investoinnit on arvioitava uudelleen. Kunnat ovat myös alkaneet vauhdilla valmistautua jätelain asettamaan velvoitteeseen kerätä tekstiilijätteitä alueellisesti vuoden 2023 alusta. Tällä hetkellä on epävarmuus siitä, kuinka paljon kannattaa tämän keräysjärjestelmän kehittämiseen panostaa, mikäli se jää vain väliaikaiseksi.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan olisi siksi erittäin tärkeää, että jäsenvaltioille mahdollistettaisiin erilaisia kansallisia ratkaisuja tekstiilijätteen jätehuollon järjestämiseksi erityisesti kotitalouksien tekstiilijätteiden osalta. Paljolti em. riippuu siitä, mitä komission suunnittelemilla ”yhdenmukaistetuilla tuottajavastuun säännöillä” tarkoitetaan. Kuntaliitto huomauttaa, että nykyisen jätedirektiivin 8 a artikla tuottajavastuun vähimmäisvaatimuksista mahdollistaa myös ratkaisut, joissa tuottajille asetetaan vain kustannusvastuu sen sijaan, että niillä olisi sekä järjestämis- että kustannusvastuu.

Haaste tuottajavastuussa on myös se, että tekstiilituotteet ovat hyvin heterogeeninen tuoteryhmä ja jo pelkän tuottajavastuun piiriin kuuluvan tekstiilin määrittely saattaa tuottaa hankaluuksia. Tuotteiden verkkokauppa on lisääntyvää ja sen tehokas valvonta ei toimi. Mikäli verkkokauppatoimijoilla on valvonnan puutteiden vuoksi mahdollisuus laistaa tuottajavastuun velvoitteista, antaa se niille kilpailuetua suhteessa kivijalkakauppaan ja asettaa myös paineita siirtyä yhä enenevässä määrin verkkokauppaan. Tämä voi vaikeuttaa myös elävien kaupunkikeskustojen kehittämistä ja houkuttavuutta.

Kuntaliitto huomauttaa myös, että uudelleenkäytettävien tekstiilien ja tekstiilijätteiden vientiin kolmansiin maihin liittyy paljon kyseenalaisia tulkintoja ja pitää siksi hyvänä komission esittämiä toimia, joilla pyritään ehkäisemään

EU:n ulkopuolelle vietäviä jätevirtoja sekä virheellistä vientiä käytettyinä tavaroina.

Kuntaliitto toivoo, että em. Kuntaliiton esittämät näkemykset otetaan huomioon terävöittämään Suomen kantaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tuulia Innala
Kuntatekniikan kehittämisen erityisasiantuntija